poglavlja o čištoći i namazu

muhtesar el-kuduri

ebu el-hasan ahmed el-kuduri
(362. - 487.h.g.).

SADRŽAJ

3 uvod - o autoru

5 taharet - čistoća

5 abdest

5 gusul

7 tejemmum

8 mesh po mestvama

9 hajz - mjesečnica

10 nečistoće - nedžaseti

11 poglavlje o namazu

11 namaska vremena

12 ezan

13 namaski šartovi

14 opis namaza

18 naklanjavanje

19 nafile

20 sehvi sedžda zaborava

21 namaz bolesnika

22 sedžda tilavet

23 namaz putnika

24 džuma namaz

26 bajram namazi

27 namaz prilikom pomraćenja sunca

27 namaz prilikom suše

27 namaz u ramazanu

28 namaz u strahu

29 dženaza namaz

30 šehid

30 namaz u kabi

UVOD

O AUTORU

Ebu El-Hasan Ahmed El-Kuduri
(362-487.h.g.).

Život

Imam El-Kuduri rođen je 362.h.g. u ulemanskoj porodici. Naučio je Kur'an napamet i stekao osnovna vjerska znanja. Pretpostavlja se da se bavio trgovinom i izradom posuda i kazana, i da je po tome dobio naziv El-Kuduri. Ubraja se u četvrtu generaciju - tabeku - mukallida, koja je mogla vršiti odabir jačeg mišljenja. Umro je 428.h.g. (1037.g.) u Bagdadu, političkom i naučnom centru Abasijskog hilafeta.

Učitelji

Fikh je učio pred Ruknu-l-Islamom Ebu Abdullah Muhammed ibn Jahja ibn Mehdi El-Džurdžanijem (umro 398.h.g.), koji je učio pred Ebu Bekrom Er-Razijem, koji prenosi od Ebu Hasana El-Kerhija, od Ebu Seida El-Berdeija, od Ebu Alija Ed-Dekaka, od Ebu Sehla Musa ibn Nasr Er-Razija, od Muhammeda ibn Hasana, Allah im se smilovao.
Hadis je prenosio od Ebu-l-Husejna Ubejdullaha ibn Muhammeda Eš-Šejbanija poznatog kao El-Hušebija (294 - 375.h.g.) i Ebu Bekra Muhammeda ibn Alija ibn El-Hasana ibn Suvejda El-Mueddiba (umro 381.h.g.).

Učenici

1. *El-Hatib El-Bagdadi (392-463.h.g.)*
2. *Kadi El-Kudat*
3. *Ebu Nasr*
4. *Abdurahman ibn Muhammed Es-Serahsi (umro 439.h.g.)*

5. Ebu-l-Haris Muhammed ibn Ebi El-Fadl Es-Serahsi
6. El-Mufeddal ibn Mesud ibn Muhammed ibn Ebi El-Feredž Et-Tenuhi (umro 442.h.g.).

Djela

1. *Muhtesar El-Kuduri (Kudurijev sažetak). Jedno od najpoznatijih djela hanefijskog mezheba. Korišteno je za polaganje ispita za kadije, i zamjenilo je do tada rasprostranjen El-Džami El-Kebir od Muhammeda Eš-Šejbanija. Ulema je čak navodila da je ovo djelo berićetno i da ga treba čitati u teškim i bremenitim vremenima, kada ljude zadese nepogode i bolesti. Do dan danas se izučava na Al-Azharu i drugim univerzitetima,u džamijama i mektebima. Mnogobrojna ulema je tumačila ovaj sažeti prikaz hanefijskog fikha. Najranija tumačenja potiču iz vremena El-Kudurijevih učenika i u neprekinutom nizu pojavljuju se sve do savremenog doba. Najpoznatija djela te vrste su Šerh El-Akta' (Tumačenje Amputirca), koji je djelo autorovog učenika Ahmeda El-Aktaa' (umro 474.h.g.) koji je izgubio ruku u brobi sa Tatarima, El-Dževhere En-Nejjire od Ebu Bekra El-Haddada (umro 800.h.g.), El-Lubab od El-Mejdanija (umro 1289.h.g.).*
2. *Et-Tedžrid (Razjašnjenje).Pravna enciklopedija u kojoj je pojasnio razlike između hanefijskog i šafijskog mezheba.Djelo je štampano u dvanaest tomova. Posebna vrijednost ovog kapitalnog djela sadržana je u činjenici da je autor koristio mnoge izvore koji su u vrtlogu vremena trajno izgubljeni.*
3. *Šerhu muhtesar El-Kerhi (Tumačenje El-Kerhijevog sažetka)*
4. *Et-Takrib El-Evvel (Prvo približavanje)*
5. *Et-Takrib Es-Sani (Drugo približavanje)*
6. *Džuzun fi-l-hadisi (Sveska o hadisu)*
7. *Edebu-l-kadi ala mezhebi Ebi Hanife (Kodeks ponašanja kadije po mezhebu Ebu Hanife)*

Taharet (čistoća)

Abdest

Allah dž.š. kaže: “O vi koji vjerujete, kada se pripremate za namaz, operite vaša lica, ruke do iza lakata, potarite glave i (operite) noge do iza članaka.” (El-Maide:6) U ovom ajetu su pobrojane farz – obavezne radnje prilikom uzimanja abdesta, dok su ostale radnje pohvalne:
1. Pranje ruku do iza članaka
2. ispiranje usta i nosa
3. umivanje lica
4. pranje ruku do iza lakata
5. potiranje glave
6. potiranje ušiju i vrata/brade
7. pranje nogu do iza članaka.

Lijepo je početi sa bismillom, oprati zube misvakom/četkicom, ponoviti radnje po tri puta, obaviti predviđene radnje po redoslijedu, počinjati sa desnom stranom.

Šta kvari abdest?

1. sve što izađe na otvore za malu i veliku nuždu
2. Povraćanje punim ustima
3. Spavanje u ležećem položaju ili dok smo naslonjeni tako da bi pali ako bi se uklonio naslon
4. nesvjesno stanje
5. smijanje u namazu

Gusl (kupanje)

Farzovi (obavezne radnje) gusula su:
1. ispiranje usta
2. ispiranje nosa
3. pranje cijelog tijela

Sunneti gusula su da se prvo operu ruke, pa stidno mjesto, da se ukloni vidljiva nečistoća a zatim da se uzme abdest osim pranja nogu, da se tri puta polijemo po glavi i tijelu, te da se izmaknemo i operemo noge.
Gusul je obavezan u sljedećim situacijama:
1. izbacivanje sperme dok sama vlažnost ne zahtjeva gusul
2. spolni odnos pa makar i bez izbacivanja sperme
3. nakon hajza (mjesečnica) i nifasa (poslijeporođajno krvarenje)
Lijepo je okupati se za džuma namaz petkom, za bajrame i ihrame.
Abdest i gusul se mogu vršiti koristeći vodu iz kiše, rijeka, bunara, mora. Ne može se uzimati abdest tekučinama koje izlaze iz drveča ili plodova. Također, ne može se koristiti voda pomješana sa drugim supstancama kao u slučaju sokova, supa, sirćeta itd. Može se koristiti voda pomješana sa sapunom. Ne može se koristiti stajaća voda u koju je upala nečistoća. Tekuća voda u koju je upala nečistoća se može koristiti pod uslovom da nema vidljivog traga. Ukoliko u vodi ugine muha ili nešto slično, ta voda će se smatrati ispravnom za pranje. Isti je slučaj i sa uginulim životinjama koje žive u vodi. Jedanput korištena voda za abdest ili gusul neće se više koristiti u tu svrhu.
Smatra se čistom voda iz posude iz koje je pio čovjek ili životinja čije se meso jede. Nečista je voda iz posude iz koje je pio pas, svinja ili životinje grabljivice. Nije lijepo koristiti vodu iz koje je pila mačka, kokoš, ptice grabljivice, kućne zmije i miševi. Voda iz posude iz koje su pili magarci i mule je sumnjiva, i koristiće se za pranje samo ako nema druge vode uz uzimanje tejemmuma.

Tejemmum

Ko nema vode, a na putu je ili je izvan gradske zone na udaljenosti od mejla (od 1 do 2 km), ili ima vode, ali je bolestan i boji se da bi voda mogla pogoršati zdravstveno stanje, ili je džunub te se boji da bi mogao umrijeti od hladnoće ili se razboljeti, onda će uzeti tejemmum čistom zemljom. Tejjemum se sastoji od dva potiranja, prvim se potire lice a drugim ruke do iza lakata. Tejemmum se uzima i za džunupluk i nakon gubljenja abdesta. Ebu hanife i Muhammed Eš-Šejbani smatraju da se može potirati po svemu što je od zemlje, bilo da se radi o zemlji, pijesku, šljunku, krečnjaku, mineralima, kamenu. Ebu Jusuf smatra da se tejemmum može uzeti samo sa zemljom i pijeskom. Nijjet za tejemmum je obaveza a za abdest pohvalno djelo. Sve što kvari abdest pokvariće i tejemmum. Pronalazak vode također kvari tejemmum.

Kada nemamo vode a tek je nastupilo namasko vrijeme, lijepo je sačekati do pred kraj namaskog vremena te da onda uzeti tejemmum i klanjati.

Tejemmum može uzeti i ona osoba koja se boji da će propustiti dženazu namaz ako bude uzimala abdest ili gusul. Isto se odnosi i na bajram namaz. Međutim, ukoliko je riječ o džuma namazu, koristiće vodu, pa ako propusti džuma namaz, onda će klanjati podne. Također, ukoliko se boji da će isteći vrijeme farz namaza, neće uzeti tejemmum nego će se abdestiti vodom.

Ukoliko putnik zaboravi da u prtljagu ima vodu, neće naklanjati namaze koje je obavio pod tejemmumom, po mišljenju Ebu Hanife i Muhammeda Eš-Šejbanija. Ebu Jusuf smatra da mora naklanjati takve namaze.

Osoba koja je uzela tejemmum neće tražiti vodu osim ako ne smatra da bi u blizini mogao pronaći vodu.

Ukoliko njegov saputnik ima vodu, zatražiće od saputnika prije tejemmuma da mu da neophodnu količinu, a ako mu uskrati vodu, uzeće tejemmum i klanjati.

Mesh (potiranje) po mestvama

Potiranje po mestvama (kožne priglavke) je dozvoljeno po sunnetu, za sve što zahtijeva abdest, ukoliko se obuku uz punu čistoću (abdest), pa se nakon toga izgubi abdest. Ukoliko je u mjestu boravišta, potiraće dan i noć, a ukoliko je putnik potiraće tri dana i tri noći. Počinje se računati vrijeme od momenta kad se izgubi abdest. Mesh se vrši tako što prstima potaremo gornji dio stopala, počevši od nožnih prstiju pa do članaka. Treba potiranje učiniti barem sa tri prsta. Ne smije se potirati po mestvama koje imaju veliku rupu, veličine tri nožna prsta, a ukoliko je manja, onda je dopušteno.
Ne može potirati po mestvama osoba koja mora da se okupa. Potiranje po mestvama kvari sve što kvari abdest, kao i skidanje mestvi i istek perioda. Kada istekne vremenski rok, skinuće mestve, oprati noge i klanjati, i neće obnavljati ostale radnje abdesta.
Ko započne potiranje po mestvama dok je u mjestu boravišta pa krene na put prije isteka dana i noći, potiraće po mestvama tri dana i tri noći. A ko je počeo potiranje kao putnik pa stigne u mjesto boravišta, ukoliko je potirao dan i noć, mora skinuti mestve i oprati noge, a ukoliko je potirao manje od dana i noći, nastaviće potiranje dan i noć.
Ko obuče cipele preko mestvi, može po njima potirati.
Ne može se potirati po čarapama po mišljenju Ebu Hanife, osim ako su od kože ili služe kao papuče. Ebu Jusuf i Muhammed Eš-Šejbani smatraju da je dozvoljeno ukoliko su gusto pletene i ne propuštaju vodu.
Ne može se potirati po kapi, burci, rukavicama. Može se potirati po zavojima, čak i ako su postavljeni prije abdesta. Pa ako spadnu prije nego zaraste rana, ne kvari se učinjeni mesh. A ako spadnu nakon zarastanja rane, kvari se mesh – potiranje.

Hajz - mjesečnica

Najmanji period hajza je tri dana i tri noći. Sve manje od toga nije hajz nego istihada (stalno čišćenje). Najduži period hajza je deset dana, a sve duže od toga je također istihada. Sve što žena vidi od crvene, žute ili crvenkaste boje u vrijeme hajza je hajz sve dok ne vidi bjelinu. Za vrijeme hajza, žena ne smije klanjati niti postiti. Napostiće propuštene dane ali neće naklanjavati propuštene namaze. Neće ulaziti u džamiju niti će tavafiti oko Kabe. Neće imati odnos sa mužem. Nije dopušteno džunupu ili ženi u hajzu da uče Kur'an niti osoba bez abdesta smije doticati Kur'an bez okvira.

Kada prestane krv prije isteka deset dana, ne smije se imati odnos dok se ne okupa ili ne prođe jedno cijelo namasko vrijeme. Ukoliko je krv prestala nakon deset dana dopušten je odnos prije kupanja. Čistoća između dva krvarenja se smatra hajzom ukoliko je u periodu hajza.

Najkraća čistoća traje petnaest dana i nema gornju granicu.

Istihada je krv koju žena vidi u periodu kraćem od tri dana ili dužem od deset. Propis takvog stanja je isti kao propis stalnog krvarenja: nije smetnja za post, namaz, odnos.

Ukoliko krvarenje potraje duže od deset dana, a žena ima svoj adet, sve što je preko toga je istihada. Ukoliko je takvo stanje od punoljetstva, hajz je deset dana od svakog mjeseca, a ostatak je istihada. Žena u stanju istihade, osoba sa mokraćnom inkontinencijom ili stalnim krvarenjem abdeste se za svako namasko vrijeme i u tom vremenu klanjaju koliko žele od obaveznih i neobaveznih namaza. Kada prođe namasko vrijeme prestaje ispravnost abdesta i moraju se abdestiti za nastupajuće namasko vrijeme.

Nifas je krv koja teče nakon porođaja. Krv koju vidi trudnica ili porodilja u toku poroda je istihada.

Najmanji period nifasa nije jasno određen, dok je najduži period četrdeset dana, a ako se nastavi i dalje, onda je to istihada. Ukoliko je žena ranije rađala, i uma ustaljen adet, onda je nifas u tom slučaju duži od četrdeset dana. Ukoliko nema adeta, njen nifas traje četrdeset dana.

Nečistoće - nedžaseti

Uklanjanje nečistoće sa tijela i odjeće klanjača, te mjesta na kojem se klanja je stroga obaveza. Dozvoljeno je uklanjanje nečistoće sa običnom vodom kao i sa svakom čistom tekućinom kojom se može ukloniti, poput sirćeta ili vode od ruže. Ukoliko kabasta nečistoća zahvati obuću, pa se na suncu osuši, može se odstraniti potiranjem po zemlji. Sperma je nečista i odstranjuje sa sa vodom ukoliko je u tečnom stanju, a ako se osuši, može se ukloniti ribanjem. Kada nečistoća zahvati ogledalo ili mač, dovoljno ju je ukloniti, a kada padne na zemlju i osuši se te nestane njen trag, može se klanjati na toj zemlji, ali se ne smije uzimati tejemmum sa iste. Koga zahvati teška nečistoća poput krvi, mokraće, izmeta ili alkohola veličine dirhema (kovanice) ili manje od toga, može obaviti namaz u takvom stanju, a ako je više nečistoće, namaz nije dozvoljen. A ako ga zahvati manja nečistoća, poput mokraće hajvana čije se meso jede, dozvoljeno je obavljati namaz ukoliko uprljana površina ne prelazi jednu četvrtinu odjeće. Uklanjanje nečistoće koja se mora oprati odvija se na dva načina. Ako je nečistoća vidljiva, ona se uklanja tako što se odstranjuje vidljivi dio, a ne smeta ukoliko ostane trag koji je teško odstraniti. A ako nije vidljiva, odstraniće se tako što će se prati sve dok perač ne bude uvjeren da ju je odstranio.

Istindža (pranje nakon velike nužde) se može vršiti sa kamenom ili sličnim predmetom, kojim će se brisati sve dok se ne obriše nečistoća. Ali je pranje vodom bolje. Ukoliko nečistoća pređe analni otvor, može se otkloniti jedino upotrebom vode ili tečnosti. Istindža se ne može vršiti sa kostima, balegom, hranom ili desnom rukom, osim ukoliko postoji uzr – opravdanje.

Poglavlje o namazu

Namaska vremena

Prvo vrijeme sabah namaza je kada nastupi druga zora, a to je svjetlost koja se vodoravno rasprostire na horizontu, i traje sve do izlaska sunca. Prvo vrijeme podne namaza je kada sunce pređe polovinu neba i traje prema stavu Ebu Hanife do kada sjenka nekog predmeta ne bude dvostruko duža od njega, a Ebu Jusuf i Muhammed Eš-Šejbani smatraju da traje do momenta kada sjena nekog predmeta bude jednaka njegovoj visini. Prvo vrijeme ikindije je kada istekne vrijeme podne namaza shodno predhodna dva mišljenja, i traje do zalaska sunca. Prvo vrijeme akšam namaza počinje od zalaska sunca i traje do nestanka bijele svjetlosti na horizontu, a koja se javlja nakon crvenila, po mišljenju Ebu Hanife, dok Ebu Jusuf i Muhammed Eš-Šejbani smatraju da traje do pojave crvenila na horizontu. Prvo vrijeme jacije namaza nastaje kada nestane dnevne svjetlosti, i traje sve do druge zore.

Lijepo je klanjati sabah kad osvane. Podne ljeti treba odložiti do zahlađenja, a zimi požuriti sa obavljanjem u prvom vremenu. Ikindiju treba odgoditi dok se sunce ne izmijeni. Akšam treba obaviti čim prije, a jaciju odgoditi do trećine noći. Vitre je lijepo klanjati na kraju noći, ukoliko je osoba navikla na noćni namaz. A ukoliko se plaši da se neće probuditi, klanjaće vitre prije spavanja.

Ezan

Ezan je potvrđeni sunnet samo za pet obaveznih namaza i džumu.Ezan glasi Allahu ekber, Allahu ekber...podjednakim glasom, a u sabahskom ezanu se dodaje nakon riječi hajj ala-l-felah: es-salatu hajrun mine-n-nevm (namaz je bolji od spavanja) dva puta. Ikamet je poput ezana osim što nakon riječi hajj ale-l-felah dodajemo: kad kameti-s-salatu (namaz počinje) dva puta. Ezan se izvodi sporije a ezan brže. U toku učenja ezana i ikameta, mujezin se okreće prema kibli, a kada dođe do hajj ala-s-salati (požurite na namaz) i hajj-ala-l-felahi (požurite na spas), onda će lice okrenuti na desnu pa na lijevu stranu. Ezan i ikamet se uče i kada se naklanjava propušteni namaz, a kada se naklanjavaju dva propuštena namaza, može se proučiti jedan ezan i dva ikameta kao što se može proučiti i dva ezana i dva ikameta. Mujezin bi trebao biti pod abdestom kada uči ezan i ikamet, a može ezaniti i bez abdesta. Pokuđeno je da ikameti bez abdesta ili da ezani u stanju džunupluka. Neće se učiti ezan za namaz čije vrijeme još nije nastupilo, osim za sabah, po mišljenju Ebu Jusufa.

Preduslovi za namaz – namaski šarti

Klanjač mora prije namaza otkloniti hades (ritualnu nečistoću sa abdestom ili po potrebi kupanjem) i nečistoće kako smo ranije naveli, pokriti stidna mjesta – avret. Avret za muškarca je od pupka do koljena, s tim što koljeno ulazi u avret. Žensko tijelo je cijelo avret, osim lica, šaka i stopala...Ko ne može otkloniti nečistoću, klanjaće sa nečistoćom i neće ponavljati namaz. A ko ne nađe odjelo, klanjaće obnažen u sjedećem položaju a ruku (pregibanje) i sedždu (doticanje tla čelom i nosom) će izvršiti išaretom - gestikulacijom. Ako bi klanjao u takvom stanju stojeći, namaz bi bio valjan, ali je bolje sjediti.

Zanijetit će (odlučiti će da obavi) namaz u koji stupa na način da nijjet ne bude odvojen od početnog tekbira (riječi Allahu ekber) sa nekom radnjom. Okrenuti će se prema kibli (Kabi), osim u slučaju straha, kada će klanjati u bilo kojem pravcu.

Ukoliko ne zna odrediti pravac kible, a u okolini nema koga pitati, klanjaće u pravcu koji mu se čini da je pravac kible. Ukoliko se ispostavi da je pogriješio, neće ponavljati obavljeni namaz. Ukoliko pak, za vrijeme obavljanja namaza spozna da je porgriješio, okrenuti će se prema kibli i nastaviti sa namazom.

Opis namaza

Namaskih farzova ima šest: početni tekbir, kijam (stajanje), kiraet (učenje), ruku (pregibanje, sedžda (doticanje tla čelom i nosom), zadnje sjedenje koliko treba da se prouči ettehijjatu. Sve osim ovoga je sunnet.

Kada čovjek počinje sa namazom donosi tekbir (Allahu ekber) i diže ruke tako da mu palčevi budu u visini ušnih resica. Ako umjesto tekbira kaže Allhu edžell, ili Eazam, ili Er-Rahmanu ekber, biće ispravno po mišljenju Ebu Hanife, a Ebu Jusuf smatra da se mora upotrijebiti tekbir.

Desnom rukom će prekriti lijevu ispod pupka i proučiti će subhaneke, euzu, bismillu u sebi, a zatim će proušiti fatihu i suru ili tri ajeta iz bilo koje sure. Kada imam kaže Vele-d-dallin, reči će amin. Muktedija (osoba koja klanja iza imama) će amin izgovoriti tiho. Zatim će izgovoriti tekbir i ućiniti ruku (pregibanje) tako što će ruke staviti na koljena, raširiti prste, ispraviti leđa, dok glavu neće dizati niti povijati. Na ruku se izgovara subhane rabbije-l-azim (neka je slavljen moj uzvišeni Gospodar) najmanje tri puta. Zatim se uspravlja govoreći semiallahu limen hamideh (Allah čuje onoga koji ga hvali), a zatim muktedija izgovara rabbena leke-l-hamd (Gospodaru naš, neka ti je hvala). Kada se uspravi izgovoriće tekbir i učiniti sedždu tako što će se dočekati na ruke, lice će staviti između ruku, a na tle će spustiti nos i čelo. Ukoliko učini sedždu samo sa licem ili nosom, to je ispravno kod Ebu Hanife, dok njegova dva učenika smatraju da nije dopušteno učiniti sedždu samo na nosu, osim u slučaju opravdanog razloga. Ukoliko sedždu učini na ahmediju ili dio odjeće, sedžda će biti ispravna. Razmaknuće ruke tako da mu se vide pazusi, stomak će biti na stegnima, dok će nožni prsti biti podvijeni u pravcu kible. Na sedždi izgovara subhane rabbije-l-eala (neka je slavljen moj svevišnji Gospodar) najmanje tri puta. Zatim diže glavu i izgovara tekbir. Kada se smiri u sjedećem položaju, donosi tekbir i čini sedždu. Kada se smiri na sedždi donosi tekbir i ustaje se bez sjedenja i oslanjanja na ruke.

Na drugom rekatu čini isto što i na prvom, osim učenja subhaneke i euze. Ruke se dižu samo kod početnog tekbira. Kada sjedne nakon druge sedžde, podviće lijevu nogu i sjesti na nju, dok će desno stopalo uspraviti i podviće prste tako da budu okrenuti prema kibli. Ruke će staviti na stegna, raširiti prste i proučiti će ettehijjatu na prvom sjedenju. Na druga dva rekata će (na stajanju) proučiti samo fatihu. Kada sjedne na kraju namaza proučiti će ettehijjatu, salavate na Poslanika a.s. i dovu koja je slična kur'anskim i sunnetskim dovama, a neće učiti dovu koja liči na govor ljudi.

Zatim će predati selam na desnu stranu riječima esselamu alejkum ve rahmetullah, a zatim na lijevu istim riječima.

Naglas imam uči na sabahu, te na prva dva rekata akšama i jacije, dok će na druga dva rekata učiti u sebi. Ukoliko klanja sam, može učiti naglas ili u sebi. Imam će tiho učiti na podne i ikindija namazu.

Vitr ima tri rekata koji se ne razdvajaju predavanjem selama. Kunut dova se uči na trećem rekatu prije odlaska na ruku tokom cijele godine. Na svakom rekatu vitara uči se fatiha i sura. Kada dođemo do kunut dove, izgovorićemo tekbir i podići ruke, te proučiti kunut dovu. Kunut dova se ne uči na drugim namazima.

Nema određene sure koja se mora učiti na pojedinim namazima. Pokuđeno je stalno učiti istu suru, tako da nikad ne učimo drugu. Što se tiče minimuma koji se mora proučiti na namazu, po mišljenju Ebu Hanife, to je najmanji dio koji se može nazvati Kur'anom, dok Ebu Jusuf i Muhammed smatraju da nije dopušteno učiti manje od tri kratka ajeta ili jedan duži ajet. Muktedija (onaj koji klanja iza imamom) neće učiti za sebe.

Ko želi da pristupi namazu kojeg predvodi neko drugi treba da ima dva nijjeta. Jedan je nijjet za namaz, a drugi je za slijeđenje u namazu.

Džemat je potvrđeni sunnet, a najpreći da bude imam je onaj koji najbolje poznaje sunnet. Ako su jednaki, onda onaj koji najviše zna Kur'ana, a ako su i u tome jednaki, onda prednost ima bogobojazniji, te onaj koji je stariji. Pokuđeno je da namaz predvodi rob, pustinjak, griješnik, slijepac, vanbračno dijete, s tim da se takav namaz ipak smatra ispravnim.

Imam ne bi trebao otezati namaz. Pokuđeno je da same žene klanjaju namaz u džematu. Ukoliko bi ipak klanjale u džematu, ona žena koja predvodi takav namaz stala bi na sredinu safa.

Ukoliko imam predvodi namaz samo jednom džematliji, taj džematlija će stati sa imamove desne strane. Ukoliko su pored imama još dvojica klanjača, imam će stati ispred njih.

Odrasle muškarce u namazu ne može predvoditi žena niti dijete jer bi takav namaz bio ništavan.

U safove će prvo stati muškarci, zatim djeca, te hemafroditi i naposlijetku žene.

Ukoliko u istom namazu žena bude klanjala pored muškarca, njegov namaz će biti pokvaren ali ne i njen. Pokuđeno je da žene prisustvuju klanjanju u džematu. Po mišljenju Ebu Hanife, starije žene mogu ići na sabah, akšam i jaciju. Ebu Jusuf i Muhammed Eš-Šejbani smatraju da starije žene mogu ići na sve namaze (u džamiju).

Čist ne klanja iza osobe koja ne zadržava mokraću, kao što ni čiste ne klanjaju za onom kojoj ne prestaje pranje, kao ni onaj koji zna učiti (Kur'an) iza onog koji ne zna, kao ni obučen iza obnaženog. Imam koji je uzeo tejemmum može predvoditi one sa abdestom, kao što i osoba koja potire po mestvama može predvoditi one koji ne potiru. Onaj koji može da stoji klanja iza onoga koji predvodi namaz sjedeći, ali ne klanja onaj koji može izvršiti ruku i sedždu iza onog koji klanja išaretom - gestikulacijom. Onaj koji klanja farz namaz neće klanjati za onim koji klanja nafilu (neobavezni) namaz, niti za onim koji klanja drugi farz namaz. Onaj koji klanja nafilu može klanjati za onim koji klanja farz.

Onaj koji klanja za imamom i poslije sazna da je bez abdesta, ponoviće namaz.

Pokuđeno je da se klanjač igra sa odjećom, tijelom, kamenčićima, osim ukoliko treba da poravna mjesto gdje čini sedždu, a što će učiniti jednim pokretom ruke. Neće pucketati prstima, podbočiti se rukama, spuštati odjeću, mrsiti kosu, isprepletati prste, povlačiti odjeću. Neće se okretati desno-lijevo, niti ležati poput psa. Neće odgovoriti na selam jezikom, niti rukom. Neće sjediti "turski", osim ukoliko ima uzur – opravdanje.

Neće jesti niti piti. Ukoliko izgubi abdest, napustiće namaz i abdestiti se, te nastaviti namaz. Ukoliko predvodi džemat kao imam, postaviće zamjenu, uzeće abdest i nastaviti sa namazom pod uslovom da ne govori (ljudskim govorom). Ponoviti namaz bolje je.

Ukoliko zaspe i ejakulira, poludi, izgubi svijest ili se glasno nasmije, ponoviće namaz i abdest.
Ukoliko progovori (ljudskim govorom) u zaboravu ili namjerno ili nenamjerno, namaz će biti pokvaren.
Ukoliko izgubi abdest nakon što bude na sjedenju koliko treba da se prouči ettehijjatu, uzeće abdest i predati selam. Ali ukoliko u ovom stanju namjerno izgubi abdest, progovori (ljudskim) govorom ili učini radnju koja je u suprotnosti sa namazom, onda će namaz biti pokvaren.

Ukoliko u toku namaza ugleda vodu osoba koja je uzela tejemmum, namaz će biti pokvaren. Ali ukoliko je ugleda nakon što je odsjedio koliko treba da se prouči ettehijjatu ili ukoliko je potirao po mestvama pa je isteklo vrijeme mesha ili je malim pokretom izuo mestve ili nije znao učiti pa je naučio suru ili je klanjao obnažen pa pronašao odjeću ili je klanjao gestikulacijom pa je prizdravio tako da može učiniti ruku i sedždu ili se sjetio da treba naklanjati propušten namaz ili je sahibi uzr (osoba koja iz opravdanog razloga sa jednim abdestom klanja sve namaze u jednom namaskom vremenu) pa je isteklo namasko vrijeme ili je imam koji poznaje učenje Kur'ana izgubio abdest pa je kao zamjenu postavio osobu koja ne zna da uči ili je izašlo sunce za vrijeme sabah namaza ili je nastupilo ikindijsko vrijeme u toku džuma namaza ili je žena u istihazi (stalno krvarenje) postala čista ili je potirao po zavoju pa je taj zavoj spao uslijed zarastanja rane, u svim ovim slučajevima namaz je pokvaren po mišljenju Ebu Hanife, dok su Ebu Jusuf i Muhammed stanovišta da je namaz upotpunjen u svim prethodnim slučajevima.

Naklanjavanje propuštenih namaza

Kome promakne namaz, naklanjaće ga kad se sjeti, i to prije farz namaza čije je vrijeme nastupilo, osim ukoliko se plaši da će u tom slučaju propustiti i taj farz namaz. Tako da će prvo klanjati farz čije je vrijeme na izmaku, pa tek onda naklanjati propušteni namaz. Ukoliko je propustio više namaza, naklanjaće ih po njihovom redoslijedu, osim ukoliko nije klanjao više od šest namaza, jer tada spada obaveza naklanjavanja po redoslijedu, po mišljenju Ebu Hanife, a kod Ebu Jusufa i Muhammeda, redoslijed nije bitan ukoliko je propušteno više od pet namaza.

Vremena u kojima je pokuđeno klanjati

Nije dopušteno klanjati kada izlazi sunce, niti kada je na sredini neba, niti kada zalazi. Neće se klanjati dženaza, niti činiti sedžda prilikom učenja Kur'ana, osim u slučaju ikindije namaza kad zalazi sunce. Pokuđeno je klanjati nafile nakon sabah namaza, sve dok ne izađe sunce, kao što je pokuđeno klanjati nafile nakon ikindije namaza sve dok ne zađe sunce. Nema smetnje da u ova dva vremena klanja propuštene namaze, čini sedždu prilikom učenja Kur'ana, klanja dženazu. Tada neće klanjati dva rekata nakon tavafa oko Kabe. Pokuđeno je klanjati nafilu osim dva rekata sabahskih sunneta nakon izlaska sunca. Također, neće se klanjati nafila prije akšam namaza.

Poglavlje o nafilama – dobrovoljnim namazima

Sunnet je da se klanjaju dva rekata u sabahskom vremenu, četiri rekata prije podne namaza i dva poslije, četiri rekata prije ikindije namaza ili dva, dva rekata poslije akšama, četiri prije jacije te četiri ili dva poslije jacije. Dnevne nafile može klanjati sa selamom nakon dva ili nakon četiri rekata. Pokuđeno je klanjati više od toga bez predaje selama. A što se tiče noćnih nafila, Ebu Hanife smatra da je dopušteno klanjati osam rekata sa jednom predajom selama, a preko toga je pokuđeno. Dok dvojica njegovih učenika smatraju da ne treba klanjati noću više od dva rekata sa jednom predajom selama.
Kiraet - učenje Kur'ana je obavezno na farz namazima, na prva dva rekata, a na druga dva rekata klanjač može proučiti fatihu, šutjeti ili veličati Allaha. Kiraet je obavezan na svim rekatima nafila i vitra.
Ko započne nafila namaz pa isti pokvari, naklanjaće taj namaz. Ukoliko klanja četiri rekata, pa nakon prvog sjedenja pokvari druga dva rekata, naklanjaće samo dva rekata.
Nafila se može klanjati u sjedećem poloćaju i pored toga što možemo stajati. Čak i ukoliko klanjač započne namaz stojeći pa sjedne bez opravdanja, taj postupak je dozvoljen kod Ebu Hanife, dok Ebu Jusuf i Muhammed smatraju da to nije dopušteno osim u slučaju opravdanog razloga.

Ko se nalazi izvan grada, klanjaće nafilu na jahalici, bez obzira na promjenu smjera, I to na način da klanja gestikulacijom. A Allah najbolje zna.

Poglavlje o sedždi zaborava - sehvi sedždi

Sedžda zaborava je vadžib (drugostepena obaveza, nakon farza) za svako dodavanje ili oduzimanje. Nakon selama se učine dvije sedžde, prouči tešehhud i preda selam.
Ova sedžda je obavezna ukoliko klanjač doda namazu neku od radnji koja je inače prisutna u namazu ili ostavi sunnet ili ostavi učenje fatihe, kunut-dovu, učenje na sjedenju, tekbire na bajram namazu, ili imam uči naglas na namazima na kojima se uči u sebi ili uči u sebi na namazima na kojima se uči naglas.
Zaborav imama obavezuje onoga koji klanja za njim na sedždu zaborava, ali ukoliko imam ne učini sedždu zaborava, neće je učiniti ni onaj koji klanja za njim.
Ukoliko onaj koji klanja za imamom zaboravi, neće sedžda zaborava biti obavezna ni imamu a ni onome koji ga slijedi.
Ko zaboravi prvo sjedenje, pa se sjeti dok ustaje, u tom slučaju će, ako je bliže sjedećem položaju nego stojećem, sjesti i proučiti tešehhud. A ako je bliže stojećem položaju, neće se vraćati i obaviće sedždu zaborava.
Ko zaboravi da je na zadnjem sjedenju pa ustane na peti rekat, vratiće se na sjedenje, pod uslovom da nije učinio sedždu i učiniće sedždu zaborava. Ukoliko pak učini sedždu i tako upotpuni peti rekat, farz će biti pokvaren, a namaz će biti nafila, pa će klanjati i šesti rekat.
Ako bude sjedio na četvrtom rekatu koliko treba da se prouči tešehhud, pa ustane na peti rekat bez selama, misleći da se radi o prvom sjedenju, vratiće se na sjedenje, ukoliko nije učinio sedždu na petom rekatu, te će predati selam i učiniti sehiv sedždu. Ukoliko završi peti rekat sa sedždom, klanjaće još jedan rekat te učiniti sedždu zaborava. Njegov namaz je time završen, a dva rekata su nafila.

Ko bude u nedoumici na namazu, da li je klanjao tri ili četiri rekata, prvi puta kada mu se to desi klanjaće ispočetka, a ako mu sumnja često dolazi, onda će nastaviti na osnovu onoga što mu se čini ispravnim, a ako ne bude načisto, onda će nastaviti da klanja od onoga što sigurno zna da je klanjao.

Poglavlje o namazu bolesnika

Ukoliko je bolesniku teško klanjati stojeći, klanjaće sjedeći sa rukuom i sedždom. A ako ne može da učini ruku i sedždu, tada će klanjati gestikulacijom, s tim što će sedžda biti niža od rukua. Neće ništa podizati ka licu kako bi učinio sedždu. Ukoliko ne može ni da sjedi, leći će na leđa, a noge će okrenuti prema kibli, te gestikulaciom činiti ruku i sedždu. Ako bi legao na stranu, licem se okrenuo ka kibli i gestikulacijom klanjao, taj nabaz bi bio valjan. Ukoliko čak ni glavu ne može pomicati, bolesnik će odložiti namaz, a neće gestikulisati očima, niti klanjati srcem ili trepavicama. Ukoliko može stajati, ali ne može činiti ruku ili sedždu, nije obavezan stajati i dopušteno mu je da klanja sjedeći služeći se gestikulacijom.
Ukoliko zdrav klanjač klanja dio namaza stojeći, pa onemoća tako da ne može stajati, namaz će završiti sjedeći, sa rukuom i sedždom. Ukoliko ne mogne ni da sjedi, nastaviće sa gestikulacijom.
A ko bude klanjao sjedeći uslijed bolesti, pa u toku namaza ozdravi, nastaviće klanjati stojeći, dok Muhammed smatra da će ispočetka klanjati dati namaz.
Ukoliko dio namaza klanja gestikulacijom, pa smogne snage da učini ruku i sedždu, klanjaće ispočetka.
Ko bude u nesvjesnom stanju pet i manje namaza, naklanjaće ih kad se oporavi. A ukoliko mu uslijed nesvijesti promakne više od pet namaza, neće ih naklanjati. A Allah najbolje zna.

Poglavlje o sedžde-i-tilavetu - sedždi prilikom učenja Kur'ana

Sedžda-i-tilavet se nalazi u Kur'anu na 14 mjesta. U surama El-Earaf, Er-Ra'd, En-Nahl, Benu Israil, Merjem, El-Hadž, El-Furkan, En-Neml, Elif-lam-mim Tenzil, Sad, Ha-mim Sedžda, En-Nedžm, El-Inšikak, El-Alek. Na svim ovim mjestima sedžda je vadžib (drugostepena obaveza, nakon farza) kako za učača tako i za slušatelja, bilo da je namjeravao slušati Kur'an ili je slučajno čuo učenje.

Kada imam prouči ajet u kojem se nalazi sedžda, učiniće sedždu, a sa njim i onaj koji ga slijedi u namazu. Ako je prouči onaj koji slijedi imama, sedždu neće učiniti ni imam niti onaj koji ga slijedi. Ako čuju dok su na namazu kako neko ko nije sa njima na namazu uči ajet sa sedždom, neće učiniti sedždu na namazu, nego poslije namaza. A ako bi je učinili na namazu, ne bi bila valjana, ali ni namaz ne bi bio pokvaren.

Ko prouči ajet sa sedždom van namaza, pa ne učini sedždu dok ne stupi na namaz, a zatim na namazu prouči ajet sa sedždom, ta sedžda će biti dovoljna za oba učenja. A ako je prouči van namaza i učini sedždu, pa zatim na namazu prouči ajet sa sedždom, opet će učiniti sedždu jer prva sedžda nije dovoljna.

Ko opetovano uči isti ajet sa sedždom, u jednom vremenskom intervalu, dovoljna će mu biti jedna sedžda.

Ko hoće da učini sedždu, izgovoriće tekbir, neće dizati ruke i učiniti će sedždu, te će opet izgovoriti tekbir i podiči glavu. Neće učiti tešehhud, niti će predavati selam.

Poglavlje o namazu putnika - musafira

Put koji dovodi do promjene propisa je onaj put na koji se čovjek odluči i koji ga vodi do mjesta koje je udaljeno od njegovog naselja tri dana putovanja na kamilama ili pješke, a po tom pitanju se neće uzimati u obzir plovidba broda. Kod nas je farz da putnik obavi dva rekata svakog četverorekatnog namaza, i nije dopušteno da na to dodaje bilo šta. Ako bi klanjao četiri, a na drugom je sjedio koliko treba da se prouči tešehhud, onda bi dva rekata bila dovoljna (kao farz), a druga dva bi bila nafila. Ukoliko ne bi sjedio nakon prva dva rekata koliko traje tešehhud, namaz bi bio pokvaren.

Ko krene na put, klanjaće dva rekata odkad napusti kuće naselja, i nastaviće se smatrati putnikom sve dok ne odluči da boravi u nekom mjestu 15 ili više dana, i tada mora upotpuniti namaz. Ukoliko odluči da će boraviti period kraći od tog, neće upotpuniti broj rekata.

Ukoliko uđe u mjesto bez odluke da će tamo boraviti 15 dana, već kaže da će sutra ili prekosutra na put, pa makar ostao u tom stanju godinama, kratiće namaze.

Kada vojnici uđu u neprijateljsku teritoriju i odluče da će boraviti 15 dana, neće upotpunjavati namaz. Ukoliko putnik pristupi na namaz osobe koja je kod kuće iako ima još vremena, upotpuniće namaz. Ukoliko pristane za njim da klanja propušteni namaz, neće mu biti ispravan namaz. Ukoliko putnim predvodi namaz onima koji su kod kuće, predaće selam nakon dva rekata, a ostali će upotpuniti namaz. Lijepo je da nakon što preda selam kaže da upotpune namaz jer je on putnik.

Kada putnik uđe u svoje mjesto, upotpuniće namaz, pa čak i ukoliko ne namjerava boraviti u njemu. Ko bude imao svoju domovinu, pa se preseli i nastani u drugoj, pa opet otputuje u prvobitnu domovinu, neće upotpuniti namaz.

Poglavlje o džuma namazu

Džuma namaz je ispravan samo u džamiji u naseljenom mjestu ili na musalli naseljenog mjesta, a nije dopuštena u zaseocima. Džumu smije obavljati samo vladar ili onaj koga ovlasti vladar. Od uslova za valjanost džume je i vrijeme, te se može obavljati samo u podnevskom vremenu i nije dopušteno nakon njegovog isteka. Uslov za džumu je i hutba (govor) prije namaza, koju će imam podijeliti u dva dijela između kojih će sjesti.

Imam će pod abdestom i stojeći držati hutbu. Ako imam samo izrekne zikr (spominjanje Allaha), hutba će biti ispravna po mišljenju Ebu Hanife, a kod Ebu Jusufa i Muhammeda zikr mora biti duži kako bi se mogao zvati hutbom.

Ako bi hutbu držao sjedeći ili bez abdesta, hutba bi bila ispravna, ali je to pokuđeno.

Uslov za džumu je i džemat, koji je se po Ebu Hanifi sastoji od najmanje trojice klanjača i imama, dok su Ebu Jusuf i Muhammed stanovišta da uz imama trebaju prisustvovati najmanje dvojica klanjača.

Imam će učiti naglas na oba rekata. Ne postoji određena sura koju mora učiti na džuma namazu.

Džuma nije obavezna putniku, ženi, djetetu, bolesniku, neslobodnom. Ukoliko ipak prisustvuju i klanjaju sa prisutnima, neće imati obavezu da klanjaju farze podne namaza. Putnik, neslobodan ili bolesnik mogu predvoditi namaz.

Ko petkom bez razloga klanja podne kod kuće prije namaza za imamom njegov namaz će biti ispravan iako je takav postupak pokuđen. Ukoliko se predomisli i krene na džumu, podne namaz će mu biti pokvaren. Ebu Jusuf i Muhammed smatraju da neće biti pokvaren sve dok ne stupi na namaz za imamom.

Pokuđeno je da u džematu klanjaju podne namaz oni koji iz opravdanog razloga ne klanjaju džumu. To se odnosi i na zatvorenike.

Ko prispije za imamom na jedan dio džuma namaza, naklanjaće ono što je propustio kao džuma namaz. Ukoliko pristigne kad je imam na tešehhudu (sjedenju) ili na sehvi sedždi (sedždi zaborava), naklanjaće propušteno kao džumu namaz, Ebu Jusuf i Muhammed smatraju da ako prispije na veći dio drugog rekata, naklanjaće propušteno kao džumu namaz, a ukoliko prispije na manji dio drugog rekata, naklanjaće propušteno kao podne namaz.

Kada imam petkom drži hutbu, ljudi će ostaviti namaz i govor sve dok ne završi. Kada mujezin prouči prvi ezan, ljudi će ostaviti kupoprodaju i zaputiti će se na džumu.

Kada se imam popenje na minber, sjesti će, a mujezin će proučiti ezan. Zatim će imam održati hutbu, a kad završi sa hutbom, obaviće se namaz.

Poglavlje o bajram namazima

Lijepo je na dan ramazanskog bajrama pojesti nešto prije izlaska na musallu. Treba se okupati, namirisati, obući najljepše odijelo i zaputiti se na musallu. Na putu do musalle se neće donositi tekbiri po Ebu Hanifinom mišljenju, dok njegova dvojica učenika smatraju da će se donositi tekbiri. Prije bajram namaza, na musalli se neće klanjati nafile (dobrovoljni namazi).

Vrijeme namaza nastupa nakon što sunce odskoči i traje do podneva, kada ističe vrijeme za bajram namaz.

Imam će predvoditi ljude u namazu klanjajući dva rekata. Na prvom će donijeti početni tekbir, te tri dodatna tekbira, a zatim će proučiti fatihu i suru i uz tekbir će otići na ruku. Drugi rekat će započeti učenjem, pa kada završi, tri puta će izgovoriti tekbir, a sa četvrtim tekbirom će se spustiti na ruku. Dizaće ruke sa bajramskim tekbirima. Nakon namaza, imam će održati hutbu iz dva dijela, i pojasniti će propise sadekatu-l-fitra.

Ko propusti bajram namaz za imamom, neće naklanjati propušteni namaz.

Ukoliko mlađak ne bude vidljiv, pa nakon podneva ljudi posvjedoče da su uočili mlađak, naredni dan će se obaviti bajram namaz. Ukoliko bi ljudi iz opravdanog razloga bili spriječeni da sutradan obave bajram namaz, klanjaće bajram namaz naredni dan. Nakon toga, neće se klanjati bajram namaz.

Na dan kurban bajrama, lijepo je okupati se, namirisati, odgoditi uzimanje hrane sve do završetka namaza, te se zaputiti na musallu uz donošenje tekbira. Kurbanski bajram namaz se klanja kao i ramazanski bajram, i to tako što se klanjaju dva rekata nakon kojih se održi hutba iz dva dijela, u kojoj se pojašnjavaju propisi kurbana i tekbiri-t-tešrika (tekbir nakon farz namaza). Ukoliko bi ljudi bili spriječeni iz opravdanog razloga da taj dan obave bajram namaz, obavili bi ga sutra ili prekosutra, a nakon toga se ne bi obavljao bajram namaz.

Tekbiri-t-tešrik se uči od sabah namaza na dan Arefata pa do ikindije namaza prvog dana bajrama prema mišljenju Ebu Hanife, dok Ebu Jusuf i Muhammed smatraju da ih treba učiti do ikindije zadnjeg dana tešrika (bajrama). Tekbir nakon farz namaza glasi: "Allahu ekber, Allahu ekber, la ilahe illallahu Allahu ekber, Allahu ekber ve lillahi-l-hamd."

Poglavlje o namazu prilikom pomračenja sunca

Kada se pomrači sunce, imam će predvoditi namaz od dva rekata kao nafilu, na svakom rekatu će učiniti jedan ruku. Na rekatima će dugo učiti u sebi, prema stavu Ebu Hanife, odnosno naglas, prema Ebu Jufufu i Muhammedu. A zatim će učiti dovu, sve dok ne prestane pomračenje sunca. Namaz će predvoditi onaj imam koji predvodi džuma namaz. Ukoliko ne bude prisutan, ljudi će klanjati pojedinačno, svako za sebe. U toku pomračenja mjeseca, namaz se neće klanjati u džematu, već će svaki pojedinac klanjati za sebe. Prilikom pomračenja nema hutbe – govora.

Poglavlje o namazu prilikom suše

Ebu Hanife smatra da ne postoji potvrđen namaz koji se klanja u džematu prilikom suše. Dozvoljeno je da pojedinačno obave namaz. Prema stavu Ebu Hanife, prilikom suše se uči dova i istigfar (traži se oprost grijeha). Ebu Jusuf i Muhammed smatraju da će se u džematu obaviti namaz od dva rekata na kojima se uči naglas, a zatim se održava hutba, te se čini dova u smjeru kible. Imam će naizvrat obući ogrtač, ali ne i prisutni. Nemuslimani ne prisustvuju ovom namazu.

Poglavlje o namazu u ramazanu

Lijepo je da se ljudi okupe u ramazanu i da nakon jacije klanjaju pet teravija. Poslije svake će se predati selam, i sjediće se određeno vriejem između teravija. A zatim će imam predvoditi vitr namaz. Vitr se klanja u džematu samo u toku mjeseca ramazana.

Poglavlje o namazu u strahu

Kada zavlada strah, imam će ljude podjeliti na dvije skupine. Jedna će biti naspram neprijatelja, a druga iza imama, te će toj skupini predvoditi namaz tako što će klanjati jedan rekat i obaviti dvije sedžde. Kada podigne glavu sa druge sedžde, ta skupina će stati naspram neprijatelja, a druga će stati iza imama koji će sa njima obaviti jedan rekat, dvije sedžde i tešehhud, a zatim će imam predati selam, ali neće skupina koja je klanjala za njim, već će se zaputiti ka neprijatelju. Prva skupina će doći i pojedinačno će klanjati jedan rekat, dvije sedžde bez kiraeta, proučiti će tešehhud i predati selam, te se vratiti nasuprot neprijatelja. Tada će pristupiti druga skupina i klanjati rekat, obaviti dvije sedže sa kiraetom - učenjem i tešehhudom i predati će selam.

Ukoliko imam boravi kod kuće, klanjaće sa prvom skupinom dva rekata i sa drugom skupinom dva rekata. Sa prvom grupom će klanjati dva rekata akšama, a sa drugom jedan.

Neće se boriti dok su u namazu, a ako bi to učinili, namaz bi im bio pokvaren.

Ukoliko bi strah bio izrazito velik, klanjaće jašući, išaretom čineći ruku i sedždu u bilo kojem pravcu, ukoliko se ne mogu okrenuti prema kibli.

Dženaza namaz

Kada čovjek bude na izdisaju, okrenuće se prema kibli, naslonjen na desnu stranu. Ponavljaće mu se šehadet, pa kada umre, povezaže mu se vilica i zaklopiti oči. Kada ga budu htjeli gasuliti postaviće ga na krevet, a preko stidnog mjesta staviće krpu. Zatim će sa njega skinuti odjeću, uzeti mu abdest, bez ispiranja nosa i usta, a zatim će po njemu posuti vodu. Ležaljka će se namirisati jedanput. Voda će se prokuhati sa sidrom ili caklenjačom, a ako ništa, onda sa čistom vodom. Kosa i brada će se oprati sa hibiskusom, a zatim će se okrenuti na lijevu stranu i oprati sa vodom i sidrom, sve dok ne bude nakvašen dio do tahte. Zatim će se okrenuti na desnu stranu i prati vodom i sidrom sve dok ne bude nakvašen dio do tahte. Zatim će ga gasal uspraviti i nasloniti na sebe. Polahko će potrati stomak, a ako nešto izađe, sapraće, i neće ponavljati gusul. Onda će ga posušiti i obući u ćefine. Hanut će staviti na glavu i bradu, a kamfor na mjesta koja su činila sedždu. Sunnet je da se muškarac umota u tri ćefina. Izar - čaršaf, košulju i prekrivač. Dozvoljeno je umotati mejjita u ćefine iz dva dijela. Kada ga budu htjeli umotati u omotač, počeće sa lijevom stranom, položiće ga na nju, a zatim će obući desnu. Ukoliko se boje da će ćefini spasti, mogu iz privezati. Žena će se umotati u pet ćefina. Izar, košulju, himar, pojas kojim se povezuju grudi i omotač. Dozvoljeno je koristiti samo tri ćefina. Himar (ogrtač) će biti iznad košulje a ispod lifafe (unutrašnjeg omotača), kosa će se spustiti na prsa. Umrlom se neće češljati kosa i neće se podrezivati nokti niti će se skraćivati kosa. Ćefini će se namirisati neparni broj puta prije umotavanja. Kada se završi oblaćenje ćefina, klanjaće se dženaza. Najpreći da klanja dženazu je vladar, ukoliko je prisutan, a ako nije onda kadija, ako je prisutan. Ako ni on nije prisutan, onda je lijepo da namaz predvodi mahalski imam, a zatim bliski srodnik (velijj). Ako namaz bude predvodio neko drugi osim velije ili vladara, velija će ponovo predvoditi namaz. Ukoliko namaz obavi velija, onda nikome više nije dopušteno da predvodi dženazu.

Ukoliko se ukopa, a ne bude klanjana dženaza, onda će se na kaburu klanjati tri dana u zimskom periodu i sedam dana u ljetnjem. Klanjač će stati naspram prsa umrlog. Dženaza se klanja tako što se nakon prvog tekbira zahvali Allahu, nakon drugog se donese salavat (blagoslov) na Poslanika a.s., nakon trećeg se uči dova za sebe, za umrlog i za sve muslimane, a zatim se donosi četvrti tekbir i predaje selam. Dženaza se neće klanjati u džamiji gdje se klanja u džematu. Kada umrlog ponesu na tabutu, uzeće za četiri drške, požuriće oprezno, a kada dođu do kabura, pokuđeno je sjesti sve dok se ne spusti tabut sa ramena. Iskopaće se kabur, napraviće se lahd (udubljenje) i spustiće se mejjit uz stranu koja je okrenuta kibli. Kada se spusti u lahd, onaj koji ga je spustio reći će: U imme Allaha, na milletu Resulullaha (Bismillahi ve ala milleti Resulillahi). Upraviće mejjita prema kibli, odvezati čvorove, postaviti cigle. Pokuđena je glina i drvo, a trska ne škodi. Zatim se nasipa zemlja na mejjita, napravi se humka, a ne izravnava se tlo.
Novorođenčetu koje je zaplakalo prije smrti odrediće se ime, ogasulit će se, umotati u ćefine i klanjaće mu se dženaza. Ukoliko ne zaplače, umotaće se u krpe i neće mu se klanjati dženaza.

Poglavlje o šehidu

Šehid je onaj kojeg ubiju višebošci ili je nađen u bici sa tragovima rana ili onaj koga ubiju muslimani nepravedno, i zbog njegovog ubistva nije određena krvarina. Umotaće se u ćefine, a neće se kupati. Ukoliko džunub postane šehid, gasuliće se po mišljenju Ebu Hanife, Allah mu se smilovao, a također i djete. Ebu Jusuf i Muhammed Eš-Šejbani smatraju da se ne gasule. Sa šehida se ne sapire krv, niti se skida njegova odjeća. Skidaju se kožna i pletena odjeća, obuća i oružje. Onaj koji bude jeo i pio i liječio se i u tom stanju ostane jedno namasko vrijeme, i uz to bude pri svijesti ili bude odnesen sa poprišta bitke dok je živ ali sa tragovima rana kao i onaj koji bude ubijen radi sprovođenja hadda (šerijatske kazne) ili kisasa (odmazde) gasuliće se i klanjaće mu se dženaza. Ko bude ubijen kao odmetnik ili drumski razbojnik, neće se gasuliti i ukopaće se bez klanjanja dženaze.

Namaz u Kabi

Namaz u Kabi je dopušten, bilo da se radi o farzu ili nafili. Ukoliko imam predvodi džemat, dopušteno je da jedan dio okrene leđa imamu. Dopušteno je i da budu licem u lice naspram imama, mada je to pokuđeno. Nije dopušteno da leđa okrenu licu imama. Ukoliko imama klanja u haremu, a ljudi su formirali kružne safove oko Kabe i pristupili namazu za imamaom, pa ako neko bude bliži Kabi od imama, namaz mu je ispravan, ukoliko nije na imamovoj strani, a dopušten je i namaz onoga koji je na Kabi.

Preveo sa arapskog:

Ahmed ef. Serdarević

www.serdarevic.ba